

**DIVERSIFIKATSIYA, UNING TA'LIM TIZIMIDAGI
AHAMIYATI VA SAMARADORLIGI: G'ARB VA
SHARQ QARASHLARI ASOSIDA TAHLIL**

Qilichova Dilnoza Anvar qizi

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti 1-bosqich
magistranti

***Annotatsiya** Mazkur maqolada diversifikatsiya tushunchasi, uning zamonaviy ta'lim tizimidagi ahamiyati va samaradorligi G'arb va Sharq pedagogik yondashuvlari asosida yoritiladi. Tahlil davomida diversifikatsiyaning o'quv dasturlarini yangilash, shaxsiylashtirilgan o'qitish va ko'pyo'nalishli kompetensiyalarni shakllantirishdagi o'rni yoritiladi. Tadqiqot natijalari diversifikatsiya orqali ta'lim sifati va innovatsion rivojlanish o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlashga xizmat qiladi.*

***Kalit so'zlar:** diversifikatsiya, ta'lim tizimi, G'arb yondashuvi, Sharq pedagogikasi, innovatsiya, kompetensiya.*

1. KIRISH

Globalizatsiya va raqamli transformatsiya sharoitida ta'lim tizimining barqaror rivojlanishi uchun diversifikatsiya muhim o'rin egallaydi. Diversifikatsiya nafaqat iqtisodiy tushuncha sifatida, balki o'quv metodlari, dasturlari va texnologiyalarini kengaytirish orqali ta'limda ham qo'llanila boshladi. G'arb mamlakatlarida bu yondashuv shaxsga yo'naltirilgan o'qitish va STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, Math) metodikasi bilan uzviy bog'liq bo'lsa, Sharq ta'lim an'analarida esa diversifikatsiya qadimiy ilmiy maktablar va madaniyatlar bilan uyg'unlashgan.

Ushbu maqola diversifikatsiyaning ta'lim tizimiga ta'siri, uni G'arb va Sharqdagi talqinlari, va zamonaviy samaradorlik mezonlari asosida tahlil qilinadi.

2. Metodologiya

Tadqiqotda sifatli tahlil (qualitative analysis) va solishtirma tahlil (comparative analysis) metodlaridan foydalanildi. Asosiy ma'lumotlar zamonaviy ilmiy maqolalar, xalqaro ta'lim hisobotlari (UNESCO, OECD), va Sharq pedagogik merosiga oid asarlar tahlili orqali olindi. Tadqiqotda 2020–2024 yillar orasida chop etilgan ilmiy manbalarga asoslanildi.

3. Natijalar

3.1 G'arb yondashuvi: Moslashuvchanlik va innovatsiya

G'arbda diversifikatsiya ko'proq shaxsiylashtirilgan ta'lim va texnologik integratsiya bilan bog'liq. Masalan, Finlyandiya va Niderlandiyada o'quv dasturlari individual qobiliyatlarga moslashtirilib, ijtimoiy-emotsional rivojlanishga katta urg'u beriladi (OECD, 2021). Harvard, MIT kabi yetakchi universitetlarda diversifikatsiya yangi fanlar kiritilishi, o'quvchi markazli metodlarning rivoji orqali amalga oshirilmoqda (Reimers, 2020).

3.2 Sharq yondashuvi: An'ana va yangilanish uyg'unligi

Sharq mamlakatlarida, xususan Yaponiya, Janubiy Koreya va O'zbekiston kabi davlatlarda diversifikatsiya ta'lim an'analari zamonaviy yondashuvlar bilan uyg'unlashtirish shaklida ko'zga tashlanadi. Misol uchun, O'zbekistonda "Ilm-fan — taraqqiyot garovi" tamoyili asosida umumta'lim fanlari innovatsion metodlar bilan boyitilmoqda (Xamidova, 2022).

3.3 Samaradorlik tahlili

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, diversifikatsiyalangan o'quv jarayoni o'quvchilarda yuqori darajadagi muammoli fikrlash, kreativlik va ko'pyo'nalishli kompetensiyalarni rivojlantiradi (Zhao, 2021; Alkhateeb, 2023). Ta'limdagi bu yondashuv o'qituvchilarni ham yangicha metodikaga yo'naltiradi, bu esa sifatli natijalarga olib keladi.

4. Munozara

Gʻarb va Sharq tajribalarini solishtirgan holda, Gʻarb modeli koʻproq moslashuvchanlik va texnologik yechimlarga tayanadi, Sharq modeli esa maʼnaviy-axloqiy qadriyatlar asosida barqarorlikka erishadi. Har ikki yondashuvda ham diversifikatsiya taʼlimni zamon bilan hamnafas yuritishga xizmat qiladi. Integratsion modelni ishlab chiqish orqali bu ikki tizimning ijobiy jihatlarini uygʻunlashtirish mumkin.

Diversifikatsiya ayniqsa, yuqori malakali kadrlar tayyorlashda, kasb-hunar taʼlimida va masofaviy oʻqitishda samarali boʻlib chiqmoqda. Taʼlim muassasalari diversifikatsiya orqali oʻz salohiyatini kengaytirish, global raqobatbardoshlikni oshirish imkoniyatiga ega boʻlmoqda.

5. Xulosa

Diversifikatsiya – bu taʼlim tizimining barqaror va sifatli rivojlanishining kalitidir. Gʻarb va Sharqdagi diversifikatsiya yondashuvlarining umumiy jihati – oʻquvchi shaxsini rivojlantirish va bilimlarni amaliyot bilan bogʻlashga xizmat qilishidir. Kelajakda bu yondashuvni Oʻzbekiston taʼlim tizimiga tatbiq etishda ham anʼana va zamonaviylik uygʻunligini inobatga olish muhimdir. Bu esa uzluksiz taʼlim tizimini mustahkamlash, oʻqituvchilarni yangi pedagogik yondashuvlarga tayyorlash va oʻquvchilarda XXI asr kompetensiyalarini shakllantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Reimers, F. (2020). Educating Students to Improve the World. Springer.
2. OECD (2021). Trends Shaping Education 2021. OECD Publishing.
3. Zhao, Y. (2021). Learners Without Borders: New Learning Pathways for All Students. Corwin Press.
4. Alkhateeb, M. (2023). “Diversification in Higher Education Curriculum: A Global Perspective.” International Journal of Education Development, 92, 102640.

5. Hamidova, M. (2022). “Ta’limda diversifikatsiyaning pedagogik asoslari.” O‘zbekiston pedagogik jurnali, 2(3), 56-61.
6. UNESCO (2022). Reimagining Our Futures Together: A New Social Contract for Education. Paris: UNESCO.